

บทที่ 2 การเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

โดยปกติการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนเกิดขึ้นเป็นประจำอยู่แล้วจากการ ถอน
ใช้ส่วนตัว การแบ่งผลกำไรขาดทุน การเพิ่มทุน หรือลดทุน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้เป็น
เพียงการเปลี่ยนแปลงในจำนวนเงินทุนเท่านั้น ไม่ได้ส่งผลให้จำนวนผู้เป็นหุ้นส่วนเปลี่ยนแปลง

บางครั้งห้างหุ้นส่วนอาจมีการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนได้เนื่องจากการรับ
หุ้นส่วนใหม่ หรือผู้เป็นหุ้นส่วนบางรายลาออก หรือผู้เป็นหุ้นส่วนบางรายถึงแก่กรรม ดังนั้นในบท
นี้จะกล่าวถึงวิธีการบัญชีเมื่อมีการรับหุ้นส่วนใหม่ หุ้นส่วนลาออก และการถึงแก่กรรมของผู้เป็น
หุ้นส่วน

การรับหุ้นส่วนใหม่ (Admission of a new Partner)

ห้างหุ้นส่วนอาจมีการรับหุ้นส่วนใหม่เนื่องจาก ต้องการเพิ่มทุนของห้าง หรือต้องการความ
มีชื่อเสียงของหุ้นส่วนใหม่เพื่อให้ห้างมีดำเนินงานดีขึ้น ซึ่งการรับหุ้นส่วนใหม่นี้จะต้องได้รับความ
ยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนเดิมทุกคนก่อน และเมื่อตกลงรับหุ้นส่วนใหม่เข้ามาแล้วจะมีผลทำ
ให้สัญญาห้างหุ้นส่วนเดิมต้องยกเลิกไป ต้องทำสัญญากันใหม่

การรับหุ้นส่วนใหม่นั้น ถ้าหากสินทรัพย์หนี้สินของห้างยังไม่ตรงกับราคาที่เหมาะสม จะ
มีการปรับปรุงมูลค่าของสินทรัพย์ใหม่โดยปรับปรุงให้เท่ากับมูลค่ายุติธรรม กำไรหรือขาดทุนจาก
การปรับปรุง ให้โอนเข้าสู่บัญชีทุนของหุ้นส่วนเดิมแต่ละคนด้วยอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน ซึ่ง
การรับหุ้นส่วนใหม่สามารถทำได้ 2 วิธีคือ

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อสิทธิในส่วนทุนจากผู้เป็นหุ้นส่วนเดิม
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่นำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นมาลงทุน

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อสิทธิในส่วนทุนจากผู้เป็นหุ้นส่วนเดิม

การรับหุ้นส่วนใหม่วิธีนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนเดิมจะโอนส่วนในทุนของตนไปให้หุ้นส่วนใหม่
ตามสิทธิที่หุ้นส่วนใหม่ซื้อ ส่วนเงินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่นำมาชำระให้กับหุ้นส่วนเดิมอาจจะ
มากกว่า น้อยกว่าหรือเท่ากับสิทธิที่หุ้นส่วนใหม่ซื้อก็ได้และจะไม่มีการบันทึกในสมุดบัญชีของห้าง
ให้ถือว่าเป็นรายการส่วนตัวระหว่างหุ้นส่วนใหม่กับหุ้นส่วนเดิมที่ซื้อขายกัน

การซื้อสิทธิในส่วนทุนนั้น หุ้นส่วนใหม่อาจจะซื้อสิทธิในส่วนทุนจากหุ้นส่วนเดิมเพียงคน
เดียวหรือหลายคนก็ได้ ซึ่งการซื้อสิทธินั้นอาจจะซื้อได้ในราคาตามบัญชี สูงกว่าราคาตามบัญชีหรือ
ต่ำกว่าราคาตามบัญชีก็ได้ และเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อสิทธิแล้วจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วน
เดิมและห้างหุ้นส่วนใหม่จะเท่าเดิม เพราะการซื้อสิทธินั้นเป็นการ โอนทุนระหว่างกันเท่านั้น

การซื้อขายสิทธิในหุ้นในเท่ากับราคาตามบัญชี

การซื้อขายสิทธิวิธีนี้เป็นหุ้นส่วนใหม่จะได้รับสิทธิในหุ้นเท่ากับเงินหรือทรัพย์สินที่นำมาซื้อ

ตัวอย่างที่ 1 สุขุม สุจี เป็นหุ้นส่วนกันมีทุนคนละ 50,000 บาท และ 30,000 บาท ตามลำดับ ตกลงแบ่งกำไรขาดทุนในอัตรา 1:1 ต่อมาได้รับ สุขา เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยวิธีการซื้อสิทธิจากสุขุมและสุขา เพื่อให้มีสิทธิในหุ้น 30% ในการซื้อครั้งนี้ได้จ่ายเงินสด 24,000 บาท

คำนวณ ทุนที่หุ้นส่วนเดิมจะโอนให้หุ้นส่วนใหม่

สุขุม โอนส่วนหุ้นให้สุขา	$50,000 \times 30\%$	=	15,000
สุจี โอนส่วนหุ้นให้สุขา	$30,000 \times 30\%$	=	9,000
ทุน สุขา			<u>24,000</u>

การบันทึกบัญชี

ทุน-สุขุม	15,000
ทุน-สุจี	9,000
ทุน-สุขา	24,000

(บันทึกการซื้อขายสิทธิในหุ้นของสุขา)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าทุนของสุขาจะเพิ่มเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายซื้อ ส่วนจำนวนเงินที่จ่ายชำระระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายสิทธินั้นถือเป็นเรื่องส่วนตัวจะไม่มีการบันทึกในสมุดบัญชีของห้างหุ้นส่วน

การซื้อขายสิทธิในหุ้นสูงกว่าราคาตามบัญชี

การซื้อขายสิทธิในหุ้นที่สูงกว่าราคาตามบัญชียุคนั้นอาจเนื่องจากความมีชื่อเสียงของหุ้นส่วนเดิมที่ทำให้ห้างมีผลการดำเนินงานที่ดี หรือห้างมีค่าความนิยมอยู่ ดังนั้นหากหุ้นส่วนใหม่ต้องการจะมาร่วมอยู่ในห้างหุ้นส่วนด้วยจึงต้องจ่ายเงินซื้อสิทธิสูงกว่าราคาตามบัญชี ส่วนที่ซื้อเกินกว่าราคาตามบัญชียุคนั้นให้ถือว่าเป็น โบนัสหรือค่าความนิยมของหุ้นส่วนเก่าก็ได้ แล้วแต่ที่จะตกลงกัน

กรณีถือเป็นโบนัส การบันทึกบัญชีจะบันทึกเพียงการ โอนสิทธิในหุ้นเท่านั้น เหมือนกับกรณีซื้อสิทธิเท่ากับราคาตามบัญชี

จากตัวอย่างที่ 1 สมมติว่า สุขาจ่ายเงินให้สุขุมและสุชีเท่ากับ 27,000 บาท

คำนวณ ส่วนในทุนที่หุ้นส่วนเดิมจะโอนให้หุ้นส่วนใหม่

สุขุมโอนส่วนทุนให้สุขา	$50,000 \times 30\%$	=	15,000
สุชีโอนส่วนทุนให้สุขา	$30,000 \times 30\%$	=	9,000
ทุน สุขา			<u>24,000</u>

คำนวณ โบนัสที่หุ้นส่วนใหม่จะให้แก่หุ้นส่วนเก่า

เงินที่สุขานำมาซื้อสุขานำมาซื้อสิทธิ	27,000
สิทธิที่สุขาได้รับ	<u>24,000</u>
โบนัสที่ให้แก่สุขุมและสุชี	<u>3,000</u>

การบันทึกบัญชี

ทุน-สุขุม	15,000
ทุน-สุชี	9,000
ทุน-สุขา	24,000

(บันทึกการซื้อสิทธิในส่วนของสุขา)

ส่วนจำนวนเงินที่ถือเป็น โบนัส 3,000 บาทนั้นจะไม่มีการบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีของห้างหุ้นส่วน ซึ่งถือว่าเป็น โบนัสที่สุขาไ้กับสุขุมและสุชี ซึ่งจะถือเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ซื้อและผู้ขาย

กรณีถือว่าเป็นค่าความนิยม ถ้าหากการจ่ายเงินซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่สูงกว่าราคาตามบัญชีนั้นแสดงว่าห้างหุ้นส่วนมีค่าความนิยม หุ้นส่วนเดิมอาจมีการตกลงให้มีการบันทึกค่าความนิยมก่อนรับหุ้นส่วนใหม่ก็ได้

จากตัวอย่างที่ 1 สมมติว่าสุขาจ่ายเงินซื้อสิทธิ 27,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในส่วนของหุ้น 30% แสดงให้เห็นว่าหลังจากรับสุขามาแล้วทุนของห้างจะมีทั้งสิ้น 90,000 บาท ($27,000 \times 100/30$) ซึ่งสามารถคำนวณค่าความนิยมได้ดังนี้

ทุนใหม่หลังรับหุ้นส่วนใหม่	90,000
ทุนจริงหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>80,000</u>
ค่าความนิยม	<u>10,000</u>

การบันทึกบัญชี

ค่าความนิยม	10,000
ทุน-สุขุม	5,000
ทุน-สุชี	5,000

(บันทึกค่าความนิยมของห้างก่อนรับหุ้นส่วนใหม่)

ทุน-สุขุม	16,500
ทุน-สุชี	10,500
ทุน-สุชา	27,000

(บันทึกการซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนใหม่)

การซื้อสิทธิในหุ้นส่วนต่ำกว่าราคาตามบัญชี

ในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อสิทธิในหุ้นส่วนได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคาตามบัญชีอาจ เนื่องจาก สนทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนสูงกว่าที่ควรจะเป็น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนเดิมต้องการหุ้นส่วนใหม่เข้ามาร่วมงานจึงยอมขายสิทธิในหุ้นส่วนของตัวเองต่ำกว่าราคาตามบัญชี ดังนั้นถือว่าหุ้นส่วนเดิมให้โบนัสแก่หุ้นส่วนใหม่หรือถือเป็นการลดค่าความนิยมของห้างที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้ต้องมีการตกลงกันระหว่างหุ้นส่วนเดิมว่าจะลดค่าความนิยมนี้ก่อนรับหุ้นส่วนใหม่หรือไม่

กรณีถือว่าเป็นโบนัส จะบันทึกเพียงการ โอนสิทธิในหุ้นส่วนเท่านั้นเหมือนกับวิธีการซื้อสิทธิในหุ้นส่วนในราคาตามบัญชี ส่วนเงินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจ่ายต่ำกว่าราคาตามบัญชานั้นจะถือว่าหุ้นส่วนเดิมให้โบนัสแก่หุ้นส่วนใหม่

จากตัวอย่างที่ 1 สมมติว่าสุชาจ่ายเงินซื้อสิทธิในหุ้นส่วนจากสุขุมและสุชีเพียง 22,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในหุ้นส่วน 30%

คำนวณ ส่วนในทุนที่หุ้นส่วนเดิมจะโอนให้หุ้นส่วนใหม่

สุขุมโอนหุ้นส่วนให้สุชา	$50,000 \times 30\%$	=	15,000
สุชีโอนหุ้นส่วนให้สุชา	$30,000 \times 30\%$	=	9,000
ทุน สุชา			<u>24,000</u>

คำนวณ โบนัสที่หุ้นส่วนใหม่จะให้แก่หุ้นส่วนเก่า

เงินที่สุชานำมาซื้อสุชานำมาซื้อสิทธิ	22,000
สิทธิที่สุชาได้รับ	<u>24,000</u>
โบนัสที่สุขุมและสุชีให้สุชา	<u>2,000</u>

การบันทึกบัญชี

ทุน-สุขุม	15,000
ทุน-สุชี	9,000
ทุน-สุชา	24,000

(บันทึกการซื้อสิทธิในหุ้นส่วนของสุชา)

ส่วน โบนัสที่ให้กับสุชานั้นจะไม่บันทึกบัญชีในสมุดของห้างหุ้นส่วนเพราะถือเป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

กรณีถือเป็นการลดค่าความนิยม แสดงว่าห้างหุ้นส่วนมีค่าความนิยมเดิมอยู่ก่อน ต่อมาเมื่อมีค่าความนิยมที่มีอยู่ไม่มีค่าจึงควรลดค่าความนิยมลก่อนที่จะรับหุ้นส่วนใหม่เข้ามา

จากตัวอย่างที่ 1 สมมติสุขนำเงินมาซื้อสิทธิในหุ้นจากสุขุมและสุจีจำนวน 21,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในหุ้น 30% ค่าความนิยมที่ตัดบัญชีจะเป็นดังนี้

เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นใหม่(21,000x100/30)	70,000
เงินทุนเดิม	80,000
ค่าความนิยมที่ต้องตัดออกจากบัญชี	<u>10,000</u>

การบันทึกบัญชี

ทุน-สุขุม	5,000	
ทุน-สุจี	5,000	
ค่าความนิยม		10,000

(บันทึกการตัดค่าความนิยม)

ทุน-สุขุม(50,000-5,000)x30%	13,500
ทุน-สุจี (30,000-5,000) x 30%	7,500
ทุน-สุขา	21,000

(บันทึกการซื้อสิทธิในหุ้นของหุ้นส่วนใหม่)

จากวิธีซื้อสิทธิแต่ละกรณีดังกล่าวข้างต้นสามารถเปรียบเทียบส่วนสิทธิในหุ้นได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบสิทธิในหุ้นจากการซื้อสิทธิในแต่ละกรณี

ชื่อหุ้นส่วน	ก่อนรับหุ้นส่วนใหม่		ซื้อสิทธิในหุ้นเท่ากับราคาตามบัญชี		ซื้อสิทธิในราคาสูงกว่าราคาตามบัญชี				ซื้อสิทธิในราคาต่ำกว่าราคาตามบัญชี			
	เงินทุน	%	เงินทุน	%	โบนัส		ค่าความนิยม		โบนัส		ค่าความนิยม	
สุขุม	50,000	62.50	35,000	43.75	35,000	43.75	38,500	42.77	35,000	43.75	31,500	45
สุจี	30,000	37.50	21,000	26.25	21,000	26.25	24,500	27.23	21,000	26.25	17,500	25
สุขา	-	-	24,000	30.00	24,000	30.00	27,000	30.00	24,000	30.00	21,000	30
รวม	80,000	100	80,000	100	80,000	100	90,000	100	80,000	100	70,000	100

จากตารางที่ 1 การซื้อสิทธิในหุ้นนั้นไม่ว่าจะซื้อในราคาใดก็ตามเงินทุนก่อนรับหุ้นส่วนใหม่และหลังรับหุ้นส่วนใหม่จะเท่าเดิม ยกเว้นถ้าเป็นวิธีซื้อสิทธิแล้วมีค่าความนิยมเงินทุน

ก่อนและหลังรับหุ้นส่วนใหม่จะไม่เท่ากัน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากค่าความนิยมเป็นสินทรัพย์ที่จะต้องมีการทยอยตัดบัญชีจนหมด สุดท้ายวิธีค่าความนิยมก็จะมีทุนเท่ากับวิธีอื่น ๆ เช่นกัน

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ นำสินทรัพย์มาลงทุน

การรับหุ้นส่วนใหม่วิธีนี้จะทำให้เงินทุนของห้างหุ้นส่วนเพิ่มขึ้น ถ้าหากสินทรัพย์ที่นำมาลงทุนนั้นมีใช้เงินสดต้องมีการตกลงหรือตีราคาให้เท่ากับราคายุติธรรมก่อนที่รับหุ้นส่วนใหม่ ผลต่างจากการตีราคาให้บันทึกเข้าสู่บัญชีทุนของหุ้นส่วนเดิม

ในการนำสินทรัพย์มาลงทุนนั้น หุ้นส่วนใหม่อาจจะได้สิทธิในส่วนทุนเท่ากับ มากกว่า หรือต่ำกว่า มูลค่าของสินทรัพย์ที่นำมาลงทุนก็ได้ ดังจะแสดงในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้

กรณีหุ้นส่วนใหม่ได้รับสิทธิในส่วนทุนเท่ากับสินทรัพย์ที่นำมาลงทุน

ตัวอย่างที่ 2 แว และ ดาว เป็นหุ้นส่วนกันมีทุนคนละ 40,000 บาท และ 20,000 บาท ตามลำดับ แบ่งกำไรในอัตรา 4:2 ต่อมาได้รับเรื่องเข้ามาโยให้เรื่องนำเงินมาลงทุน 20,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในส่วนทุน $\frac{1}{4}$

คำนวณ

ทุนใหม่หลังรับเรื่อง(40,000+20,000+20,000)	=	<u>80,000</u>
ได้สิทธิ $\frac{1}{4}$	=	20,000
นำเงินสดมาลงทุน	=	20,000

จะเห็นว่าแวได้สิทธิ 20,000 บาท ขณะที่นำเงินสดมาลงทุน 20,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับสิทธิเท่ากับสินทรัพย์ที่นำมาลงทุน การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

เงินสด	20,000
ทุน-เรื่อง	20,000

(บันทึกการนำเงินสดของเรื่องมาลงทุนในห้าง)

กรณีหุ้นส่วนใหม่ได้รับสิทธิในส่วนทุนมากกว่าสินทรัพย์ที่นำมาลงทุน

การที่หุ้นส่วนใหม่ นำสินทรัพย์มาลงทุนแต่ได้สิทธิในส่วนทุนมากกว่าสินทรัพย์ที่นำมาลงทุนอาจเนื่องมาจากหุ้นส่วนใหม่ได้รับ โบนัสจากหุ้นส่วนเดิม หรือไม่ก็ห้างหุ้นส่วนได้ให้ค่าความนิยมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหุ้นส่วนเดิมจะตกลงกันว่าส่วนที่เกินสินทรัพย์ที่นำมาลงทุนนั้นจะถือเป็น โบนัสหรือเป็นค่าความนิยม ดังแสดงให้เห็นดังนี้

กรณีถือว่าเป็นโบนัสให้แก่หุ้นส่วนใหม่ วิธีนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนเดิมจะยอมลดทุนตัวเองเพื่อเป็นโบนัสแก่หุ้นส่วนใหม่จะด้วยสาเหตุใดก็แล้วแต่ เช่นเพื่อเป็นการจูงใจให้หุ้นส่วนใหม่เข้ามาร่วมลงทุนเพื่อจะได้นำความรู้ความสามารถของหุ้นส่วนใหม่มาใช้ในการบริหารห้างหุ้นส่วน เป็นต้น

จากตัวอย่างที่ 2 สมมติให้เรื่อนำเงินสดมาลงทุน 10,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในหุ้น ¼

คำนวณ

เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วนใหม่ (40,000+20,000+10,000)	=	<u>70,000</u>
เรื่องได้รับสิทธิ ¼	=	17,500
เรื่อนำเงินสดมาลงทุน	=	<u>10,000</u>
โบนัสที่หุ้นส่วนเดิมให้กับเรื่อง	=	<u>7,500</u>

โบนัสจำนวน 7,500 บาทนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนเดิมจะโอนหุ้นของตนเองไปให้กับเรื่องเท่ากับอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน การบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

เงินสด	10,000
ทุน-แวน (7,500 x 4/6)	5,000
ทุน-ดาว (7,500 x 2/6)	5,000
ทุน-เรื่อง	17,500

(บันทึกการนำเงินสดของเรียมมาลงทุน)

กรณีถือว่าเป็นค่าความนิยม วิธีนี้จะต้องทราบทุนใหม่หลังรับหุ้นส่วนใหม่เข้ามาแล้วนำทุนใหม่มาเปรียบเทียบกับทุนจริง

ทุนใหม่คือทุนที่รวมค่าความนิยมแล้วส่วนทุนจริงคือเงินทุนของหุ้นส่วนเดิมบวกกับสินทรัพย์ที่หุ้นส่วนใหม่นำมาลงทุน

ดังนั้นถ้าหากไม่ทราบว่าทุนใหม่คือเท่าใดสามารถคำนวณหาทุนใหม่ได้ 2 วิธี ได้แก่

1. ใช้อัตราสิทธิในหุ้นของหุ้นส่วนใหม่ในการคำนวณหาทุนใหม่
2. ใช้อัตราสิทธิในหุ้นของหุ้นส่วนเดิมในการคำนวณหาทุนใหม่

โดยทั่วไปจะใช้หลักเกณฑ์ในการคำนวณหาทุนใหม่โดยใช้วิธีแรกก่อน ถ้าหาออกมาแล้วทุนใหม่น้อยกว่าทุนจริงก็ใช้ไม่ได้ (แสดงว่าไม่มีค่าความนิยม) ก็ต้องเปลี่ยนใช้เกณฑ์ในการหาทุนใหม่โดยใช้วิธีที่ 2 แทน

ตัวอย่างที่ 3 จากตัวอย่างที่ 2 สมมติให้เรื่อนำเงินมาลงทุน 20,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในหุ้น 1/3 โดยทุนใหม่หลังรับเรื่องมาแล้วกำหนดให้เป็น 90,000 บาท

คำนวณ

ทุนใหม่	90,000
ทุนจริง(40,000+20,000+20,000)	80,000
ค่าความนิยม	<u>10,000</u>

การบันทึกบัญชี

เงินสด	20,000
ค่าความนิยม	10,000
ทุน-เรื่อง	30,000

(บันทึกการลงทุนของเรื่อง)

ในกรณีที่ไม่ทราบทุนใหม่แต่ทราบว่าใช้วิธีค่าความนิยมสามารถคำนวณหาทุนใหม่ได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4 จากตัวอย่างที่ 2 สมมติให้เรื่องนำเงินมาลงทุน 30,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิใน
ส่วนทุน $\frac{1}{4}$ โดยใช้วิธีค่าความนิยม

คำนวณหาค่าความนิยมได้ดังนี้

เงินลงทุน 30,000 เท่ากับ	$\frac{1}{4}$
ทุนใหม่ $(30,000 \times 4/1)$	120,000
ทุนจริง $(40,000 + 20,000 + 30,000)$	90,000
ค่าความนิยม	<u>30,000</u>

ค่าความนิยม 30,000 บาท นี้ผู้ที่ได้รับคือหุ้นส่วนเดิมเท่านั้น เพราะหุ้นส่วนใหม่ได้รับสิทธิ
ในส่วนทุนของห้างใหม่เท่ากับเงินที่นำมาลงทุนพอดี ซึ่งหุ้นส่วนเดิมจะแบ่งค่าความนิยมนี้ตาม
อัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน

เงินสด	30,000
ค่าความนิยม	30,000
ทุน-แวน	20,000
ทุน-ดาว	10,000
ทุน-เรียง	30,000

(บันทึกการลงทุนของเรียงและค่าความนิยมของห้าง)

ตัวอย่างที่ 5 จากตัวอย่างที่ 2 ให้เรื่องนำเงินมาลงทุน 30,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในส่วนทุน
 $\frac{1}{2}$ โดยใช้วิธีค่าความนิยม

เนื่องจากไม่ทราบทุนใหม่ก็คือเท่าใดดังนั้นจึงต้องใช้สิทธิในส่วนทุนคำนวณหาทุนใหม่
ตามขั้นตอนดังนี้

ใช้อัตราส่วนสิทธิในส่วนทุนของหุ้นส่วนใหม่ในการคำนวณ ถ้าคำนวณแล้วปรากฏว่าทุน
ใหม่น้อยกว่าทุนจริง ให้ใช้วิธีที่ 2 คือใช้อัตราส่วนสิทธิในส่วนทุนของหุ้นส่วนเดิมคำนวณหา
ทุนใหม่

เงินลงทุน 30,000 เท่ากับ	1/2
ทุนใหม่ (30,000x2/1)	60,000
ทุนจริง(40,000+20,000+30,000)	90,000
ค่าความนิยม	<u>(30,000)</u>

จะเห็นว่าถ้าใช้อัตราส่วนสิทธิในส่วนทุนของหุ้นส่วนใหม่คำนวณ ทุนใหม่จะน้อยกว่าทุนจริง ดังนั้นต้องใช้อัตราส่วนของสิทธิในส่วนทุนของหุ้นส่วนเดิมดังนี้

ทุนของห้างหุ้นส่วนสมมติคือ	1
เรื่องมีสิทธิ	1/2
แวนและดาวมีสิทธิ (1- 1/2)	1/2
เงินทุนของแวนและดาวรวมกัน	60,000
ดังนั้นทุนใหม่ของห้างเท่ากับ (60,000x2/1)	120,000
ทุนใหม่	120,000
ทุนจริง(40,000+20,000+30,000)	90,000
ค่าความนิยม	<u>30,000</u>

ปัญหาคือ ค่าความนิยมจำนวน 30,000 บาท หุ้นส่วนใหม่หรือหุ้นส่วนเดิมเป็นคนได้รับ วิธีพิจารณาคือให้ดูว่าสินทรัพย์ที่หุ้นส่วนใหม่นำมาลงทุนนั้นมากกว่าสิทธิในส่วนทุนที่ได้รับหรือไม่ ถ้ามากกว่า ส่วนที่มากกว่านั้นเกินค่าความนิยมที่คำนวณได้หรือไม่ เพราะถ้าเกินค่าความนิยมที่คำนวณได้แสดงว่าหุ้นส่วนเดิมมีการให้โบนัสแก่หุ้นส่วนใหม่ด้วย

เรื่องมีสิทธิในส่วนทุน (120,000x1/2)	60,000
เงินที่ลงทุน	30,000
ค่าความนิยมของเรื่อง	30,000

จะเห็นว่าเรื่องมีสิทธิในส่วนทุนถึง 60,000 บาท แต่นำเงินมาลงทุนเพียง 30,000 บาท ส่วนที่เกินมานั้นได้แก่ค่าความนิยม ซึ่งเท่ากับที่คำนวณได้พอดีคือ 30,000 บาท แต่ถ้าสมมติว่าเรื่องมีสิทธิในส่วนทุน 70,000 บาท แต่นำเงินมาลงทุน 30,000 บาทส่วนที่เกินมา 40,000 บาท ถือเป็นค่าความนิยม 30,000 บาทและเป็นโบนัสที่หุ้นส่วนเดิมให้แก่เรื่องอีก 10,000 บาท

การบันทึกบัญชี (กรณีส่วนที่เกินมานั้นมีเฉพาะค่าความนิยม)

เงินสด	30,000
ค่าความนิยม	30,000
ทุน-เรื่อง	60,000

การบันทึกบัญชี (กรณีส่วนที่เกินมานั้นมีทั้งค่าความนิยมและโบนัส)

เงินสด	30,000	
ค่าความนิยม	30,000	
ทุน-แวน	6,667	
ทุน-ดาว	3,334	
ทุน-เรื่อง		70,000

กรณีหุ้นส่วนใหม่ได้รับสิทธิในหุ้นส่วนต่ำกว่าสินทรัพย์ที่นำมาลงทุน

เหตุที่หุ้นส่วนใหม่ได้รับสิทธิในหุ้นส่วนต่ำกว่าสินทรัพย์ที่นำมาลงทุนอาจเนื่องจากหุ้นส่วนเดิมมีชื่อเสียงทำให้หุ้นส่วนมีชื่อเสียงไปด้วย หรือหุ้นส่วนมีผลการดำเนินงาน หุ้นส่วนใหม่จึงยอมรับสิทธิในหุ้นส่วนต่ำกว่าสินทรัพย์ที่นำมาลงทุน ส่วนที่ต่ำกว่านี้อาจเป็นโบนัสที่หุ้นส่วนใหม่ให้กับหุ้นส่วนเดิมหรือไม่ก็ถือเป็นค่าความนิยมที่ให้แก่หุ้นส่วนเดิมก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความตกลงของหุ้นส่วนเดิม

กรณีถือเป็นโบนัสให้กับหุ้นส่วนเดิม

ตัวอย่างที่ 6 A และ B เป็นหุ้นส่วนกันมีทุนคนละ 30,000 บาท แบ่งกำไรขาดทุนเท่ากัน ต่อมารับ C เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่โดยให้นำเงินสดมาลงทุน 20,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิในหุ้นส่วน 1/5

คำนวณ:

ทุนใหม่ (30,000+30,000+20,000)	80,000
C มีสิทธิในหุ้นส่วน 1/5	16,000
สินทรัพย์ที่นำมาลงทุน	20,000
โบนัสที่ C ให้กับ A และ B	4,000

โบนัสจำนวนที่ 4,000 บาท จะแบ่งกันระหว่าง A และ B ในอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน และบันทึกบัญชีดังนี้

เงินสด	20,000
ทุน-A	2,000
ทุน-B	2,000
ทุน - C	16,000

กรณีถือว่าเป็นค่าความนิยมให้กับหุ้นส่วนเดิม

ตัวอย่างที่ 7 จากตัวอย่างที่ 6 สมมติว่าให้ใช้วิธีค่าความนิยม สามารถคำนวณค่าความนิยมได้ดังนี้

ทุนใหม่ 20,000 x 5/1	100,000
ทุนที่มีอยู่จริง	80,000
ค่าความนิยม	<u>20,000</u>

การบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

เงินสด	20,000
ค่าความนิยม	20,000
ทุน- A	10,000
ทุน- B	10,000
ทุน- C	20,000

การคำนวณอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนหลังจากรับหุ้นส่วนใหม่

ตามที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า เมื่อไรก็ตามที่มีการรับหุ้นส่วนใหม่เข้ามาสัญญาเดิมที่ทำเอาไว้ต้องเลิกไปต้องมีการทำสัญญาใหม่ ดังนั้นในสัญญาใหม่ต้องมีการกำหนดอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ด้วยว่าจะใช้อัตราใดตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 แต่ถ้าในสัญญาไม่ได้ระบุไว้ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่จะได้รับอัตราส่วนแบ่งกำไรเท่ากับสิทธิในหุ้น

ตัวอย่างที่ 8 จากตัวอย่างที่ 6 สามารถคำนวณหาอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนหลังจากรับ C แล้วดังนี้

สมมติอัตรากำไรของห้างคือ	1
เป็นส่วนของ C	1/5
ดังนั้นเป็นของ A และ B (1-1/5)	4/5
ซึ่ง A และ B จะต้องนำกำไร 4/5 ไปแบ่งเท่ากันตามอัตราแบ่งกำไรเดิม ดังนี้	
เป็นส่วนของ A	$4/5 \times 1/2 = 4/10$
เป็นส่วนของ B	$4/5 \times 1/2 = 4/10$
เป็นส่วนของ C	$2/2 \times 1/5 = 2/10$
ดังนั้นอัตราส่วนแบ่งกำไรใหม่ระหว่าง A:B:C คือ	4:4:2

การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วน (Withdrawal of A Partner)

การเลิกสัญญาเข้าเป็นหุ้นส่วนเนื่องจากหุ้นส่วนบางคนลาออกหรือถึงแก่กรรมหรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนสามารถดำเนินการต่อได้ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลืออาจจะรับซื้อสิทธิในหุ้นของหุ้นส่วนที่ลาออก หรือห้างหุ้นส่วนจ่ายสินทรัพย์ของห้างคืนให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออกก็ได้ และถ้าหากว่า ณ วันที่หุ้นส่วนลาออกสินทรัพย์และ

หนี้สินของห้างยังไม่ถูกต้อง ห้างหุ้นส่วนจะต้องมีการปรับปรุงสินทรัพย์หนี้สินก่อน ดังนั้นเมื่อมีหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งลาออกมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลือรับซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออก
2. ห้างหุ้นส่วนจ่ายเงินสดหรือทรัพย์สินอื่นคืนหุ้นส่วนที่ลาออก

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลือรับซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออก

การซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออกจะมีวิธีการปฏิบัติเช่นเดียวกับการรับหุ้นส่วนใหม่โดยวิธีซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วน กล่าวคือให้บันทึกบัญชีเฉพาะการโอนสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออก การชำระหนี้ระหว่างกันนั้นถือเป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย นอกจากนี้หุ้นส่วนผู้ซื้อสิทธิหุ้นส่วนที่ลาออกจะได้รับอัตราส่วนแบ่งกำไรเพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราส่วนแบ่งกำไรที่ผู้เป็นหุ้นส่วนลาออกมีอยู่

ตัวอย่างที่ 8 แมว ไก่ กุ้ง เป็นหุ้นส่วนกันแบ่งกำไรขาดทุนในอัตรา 2:2:1 มีทุนคนละ 20,000 บาท 20,000 บาท และ 10,000 บาท ตามลำดับ ต่อมา แมวลาออกโดยไก่และกุ้งขอซื้อสิทธิในส่วนของแมวคนละครึ่งโดยจ่ายเงินให้แมวมรวม 30,000 บาท และ ณ วันที่แมวลาออกปรากฏว่าสินค้านี้มีราคาต่ำไป 5,000 บาท การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สินค้านี้	5,000
ทุน-แมว	2,000
ทุน-ไก่	2,000
ทุน-กุ้ง	1,000

(บันทึกปรับปรุงสินค้านี้ให้เท่าราคายุติธรรม)

ทุน-แมว	22,000
ทุน-ไก่	11,000
ทุน-กุ้ง	11,000

(บันทึกการซื้อสิทธิของหุ้นส่วนเดิมจากหุ้นส่วนที่ลาออก)

หลังจากที่แมวลาออกอัตราส่วนแบ่งกำไรของไก่และกุ้งคือ 3:2 ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

	ไก่	กุ้ง
อัตราส่วนแบ่งกำไร	2	1
บวก ส่วนแบ่งที่ได้จากแมว	1	1
อัตราส่วนแบ่งกำไรใหม่	3	2

2. ห้างหุ้นส่วนจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นคืนทุนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออก

วิธีนี้จะทำให้ทุนของห้างและทรัพย์สินของห้างลดลง และหากวันที่หุ้นส่วนลาออก ราคาสินทรัพย์และหนี้สินยังไม่เท่ากับราคายุติธรรม ห้างจะต้องปรับปรุงราคาให้เท่ากับราคายุติธรรมก่อน ผลกำไรขาดทุนจากการปรับปรุงให้โอนเข้าสู่บัญชีทุนของหุ้นส่วนทุกคนตามอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน

การจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์คืนทุนแก่หุ้นส่วนที่ลาออกทำได้ 3 วิธี คือ

2.1 จ่ายคืนทุนเท่ากับยอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

2.2 จ่ายคืนทุนสูงกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

2.3 จ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

ตัวอย่างที่ 9 ห้างหุ้นส่วน ฟ้า ทะลาย โจร มี ฟ้า ทะลาย และ โจร เป็นหุ้นส่วนกันแบ่งกำไรขาดทุนเท่ากัน ต่อมาวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 ทะลาย ขอลาออก ยอดคงเหลือเกี่ยวกับสินทรัพย์หนี้สินและทุน ดังนี้

ห้างหุ้นส่วน ฟ้าทะลายโจร

งบดุล

ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
เงินสด	150,000	เจ้าหนี้	100,000
ลูกหนี้	100,000	ตัวเงินจ่าย	80,000
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	20,000	ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
สินค้า	60,000	ทุน-ฟ้า	150,000
อาคาร	300,000	ทุน-ทะลาย	120,000
หักค่าเสื่อมราคาสะสม	90,000	ทุน-โจร	50,000
รวมสินทรัพย์	500,000		320,000
			500,000

ก่อนที่จะชำระเงินให้ทะลาย ห้างหุ้นส่วนได้มีการตกลงตีราคาสินทรัพย์ ณ วันที่ทะลายลาออกดังนี้

1. ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 4% ของยอดลูกหนี้
2. สินค้าให้ตีราคาเป็น 70,000 บาท
3. อาคารมีราคาตามบัญชี 190,000 บาท

การปรับปรุงบัญชีเป็นดังนี้

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	16,000	
สินค้า	10,000	
ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร		20,000
ทุน-ฟ้า		2,000
ทุน-ทะเลาย		2,000
ทุน-โจร		2,000

(บันทึกการปรับปรุงสินทรัพย์)

ทุนของหุ้นส่วนแต่ละคนหลังปรับปรุงแล้วจะเป็นดังนี้

	ก่อนปรับปรุง	บวกรายการปรับปรุง	ทุนหลังปรับปรุง
ทุนฟ้า	150,000	2,000	170,000
ทุนทะเลาย	120,000	2,000	140,000
ทุนโจร	50,000	2,000	70,000

สมมติ ณ วันที่ทะเลายลาออกจากห้างหุ้นส่วน ห้างได้จ่ายเงินคืนแก่ทะเลายดังกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. จ่ายเงินคืนทุนให้ทะเลายเท่ากับยอดคงเหลือในบัญชีทุน

ทุน-ทะเลาย	140,000
เงินสด	140,000

(บันทึกการจ่ายเงินคืนทุนให้แก่ทะเลายที่ลาออก)

2. จ่ายเงินคืนทุนให้สูงกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุน

การที่ห้างจ่ายเงินให้สูงเป็นหุ้นส่วนที่ลาออกมากกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนอาจเกิดจากผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลือให้โบนัสหรือให้ค่าความนิยมแก่หุ้นส่วนที่ลาออก

กรณีถือว่าเป็นการให้โบนัส

จากตัวอย่างที่ 9 สมมติห้างจ่ายเงินคืนทุนแก่ทะเลาย 150,000 บาท ส่วนที่เกินทุนถือเป็น โบนัสที่หุ้นส่วนที่เหลือให้แก่หุ้นส่วนที่ลาออก การบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

2546

กุมภาพันธ์ 1

ทุน-ทะเลาย	140,000
ทุน-ฟ้า (10,000x1/2)	5,000
ทุน-โจร(10,000x1/2)	5,000
เงินสด	150,000

กรณีถือว่าเป็นค่าความนิยม ซึ่งการตั้งค่าความนิยมนี้ห้างอาจจะตั้งค่าความนิยมเฉพาะ
หุ้นส่วนที่ลาออกหรือตั้งค่าความนิยมทั้งจำนวนเป็นของหุ้นส่วนทุกคนก็ได้ ดังนี้
2546

กุมภาพันธ์ 1

ค่าความนิยม	10,000
ทุน-ทะเลาย	10,000
(บันทึกค่าความนิยมให้แก่ทะเลาย)	

หรือถ้าห้างหุ้นส่วนต้องการให้บันทึกค่าความนิยมทั้งหมดของห้าง สามารถคำนวณค่าความนิยม
ของห้างได้ดังนี้

ค่าความนิยมของทะเลาย 10,000 บาทคิดเป็น $\frac{1}{3}$ ของห้าง
ดังนั้นค่าความนิยมทั้งหมดของห้าง = $10,000 \times 3/1 = 30,000$ บาท

บันทึกบัญชีดังนี้

ค่าความนิยม	30,000
ทุน-ฟ้า	10,000
ทุน-ทะเลาย	10,000
ทุน-โจร	10,000

(บันทึกค่าความนิยมของห้าง)

ทุน-ทะเลาย	150,000
เงินสด	150,000

(บันทึกการจ่ายเงินแก่ทะเลาย)

3. จ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

เหตุที่หุ้นส่วนที่ลาออกแล้วยอมรับเงินคืนต่ำกว่าบัญชีทุนอาจเนื่องจาก การดำเนินงานของ
ห้างไม่มี หรือต้องการลาออกจากห้างโดยเร็ว หรือด้วยเหตุผลอะไรก็ได้แล้วแต่ จำนวนเงินที่ได้รับต่ำ
กว่าบัญชีทุนนั้นถือว่าเป็นการให้โบนัสแก่หุ้นส่วนที่เหลือหรือเป็นการลดค่าความนิยมของห้างก็ได้
จากตัวอย่างที่ 9 สมมติว่าห้างจ่ายเงินให้ทะเลายจำนวน 120,000 บาท

กรณีถือเป็นการให้โบนัสแก่หุ้นส่วนที่เหลือ จำนวนเงินที่ได้รับต่ำกว่าบัญชีทุนนั้นถือว่าเป็นการให้
โบนัสแก่หุ้นส่วนที่เหลือโดยหุ้นส่วนที่เหลือจะแบ่งกันตามอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน

2546 ก.พ. 1

ทุน-ทะเลาย	140,000
ทุน-ฟ้า	10,000
ทุน-โจร	10,000
เงินสด	120,000

เมื่อโอนเงินทุนให้ทายาท

ทุน-หุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม XX

ทายาท XX

หรือหุ้นส่วนที่เหลือซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมก็บันทึกเช่นเดียวกับที่
หุ้นส่วนซื้อสิทธิในส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออก

ในวันสิ้นงวดบัญชี กำไรขาดทุนโดยประมาณจะถูกโอนปิดเข้าสู่บัญชีกำไรขาดทุนต่อไป
เพื่อคำนวณกำไรขาดทุนประจำงวดต่อไป

ตัวอย่างที่ 10 อ ส ท เป็นหุ้นส่วนกันแบ่งกำไรขาดทุนในอัตรา 2:1:1 ในสัญญาห้าง
หุ้นส่วนระบุว่าถ้าหุ้นส่วนคนใดถึงแก่กรรม ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนตั้งแต่วันสิ้นงวดถึงวันที่เสียชีวิต
ให้ประมาณจากกำไรเฉลี่ย 3 ปี และจะคิดดอกเบี้ยทุนให้ 2% จากทุนคงเหลือ ต่อมา อ ถึงแก่
กรรมในวันที่ 1 พฤษภาคม 2547 ยอดคงเหลือในบัญชีทุน ณ วันนี้มียอดคงเหลือ 100,000 บาท และ
เมื่อตรวจสอบทรัพย์สินหนี้สินของห้างปรากฏว่าอาคารมีราคาตามบัญชีต่ำไป 6,000 บาท และกำไร
ขาดทุน 3 ปี ที่ผ่านมามีดังนี้

2544	300,000
2545	200,000
2546	400,000
รวม	<u>900,000</u>

ให้ทำ บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป

กำไรเฉลี่ย = $900,000/3 = 300,000$ บาท

กำไรตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 1 พฤษภาคม = $300,000 \times 4/12 = 100,000$ บาท

ดังนั้น ส่วนแบ่งกำไรของ อ โดยประมาณ = $100,000 \times 2/4 = 50,000$ บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

กำไรขาดทุนโดยประมาณ 50,000
ทุน - อ 50,000

(บันทึกส่วนแบ่งกำไรสำหรับหุ้นส่วนผู้ถึงแก่กรรม)

กำไรขาดทุนโดยประมาณ 2,000
ทุน- อ 2,000

(บันทึกดอกเบี้ยทุนสำหรับหุ้นส่วนผู้ถึงแก่กรรม)

ค่าเสื่อมราคาสะสมอาคาร	6,000
ทุน-อ	3,000
ทุน-ส	1,500
ทุน-ท	1,500

(บันทึกการปรับปรุงอาคารให้เท่ากับราคาตามบัญชี)

ทุน-อ	155,000
ทายาท-อ	155,000

(บันทึกการโอนทุนไปให้ทายาท)

หมายเหตุ บัญชีทายาท -อ ถ้าห้างยังไม่มีชำระเงินให้ทายาท จะถือไว้เป็นหนี้สินหมุนเวียนในงบดุล

สรุป

การเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่นอกจากจะทำให้จำนวนเงินทุนเปลี่ยนแปลงแล้วยังทำให้จำนวนหุ้นส่วนเปลี่ยนแปลงด้วยมีหลายกรณีได้แก่

1. การรับหุ้นส่วนใหม่
2. การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วน
3. การถึงแก่กรรมของผู้เป็นหุ้นส่วน

การรับหุ้นส่วนใหม่ มีวิธีการดังนี้

การซื้อสิทธิในหุ้นส่วน คือวิธีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อสิทธิจากหุ้นส่วนเดิม ซึ่งอาจจะซื้อในราคาสูงกว่า ต่ำกว่า หรือเท่ากับสิทธิที่ตนเองได้รับก็ได้ ซึ่งในกรณีที่ซื้อสูงกว่าหรือต่ำกว่าสิทธิที่ตนเองได้รับนั้นจะก่อให้เกิดโบนัสหรือค่าความนิยมขึ้น วิธีการซื้อสิทธินี้ห้างจะบันทึกบัญชีเฉพาะการโอนสิทธิในหุ้นส่วนเท่านั้น

การลงทุน คือวิธีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่นำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นมาลงทุนเป็นผลทำให้ทุนของห้างหุ้นส่วนเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือทุนของห้างอาจจะลดลงก็ได้ถ้าปรากฏว่าห้างมีการลดค่าความนิยมลง เช่นเดียวกับกับการซื้อสิทธิ คือผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่อาจนำเงินหรือทรัพย์สินมาลงทุนมากกว่า ต่ำกว่า หรือเท่ากับ สิทธิในหุ้นส่วนที่ตนเองได้รับก็ได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดโบนัส หรือค่าความนิยมขึ้น

การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วน

หากสัญญาของห้างระบุว่าถ้ามีหุ้นส่วนคนใดลาออกห้างจะต้องเลิกก็ต้องเลิก หรือห้างจะดำเนินงานต่อไปก็ได้โดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลืออาจจะรับซื้อสิทธิในหุ้นส่วนจากผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออกหรือห้างจะจ่ายเงินคืนทุนให้กับผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออกก็ได้

การถึงแก่กรรมของผู้เป็นหุ้นส่วน

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดถึงแก่กรรมสัญญาการเข้าเป็นหุ้นส่วนเดิมจะสิ้นสุดลงและทายาทของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมย่อมได้สิทธิรับคืนทุนหรือเข้าสวมสิทธิผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมก็ได้ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนที่เหลือ ก่อน หรือหุ้นส่วนที่เหลืออาจจะรับซื้อสิทธิในหุ้นส่วนจากหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมก็ได้วิธีการทางบัญชีเหมือนกับวิธีการซื้อสิทธิจากหุ้นส่วนที่ลาออก